

Základní škola a Mateřská škola Ohnišov
517 84 Ohnišov 182

Minimální preventivní program ZŠ Ohnišov

Č.j.: ZSOH/2019-51

Účinnost od: 01. 09. 2019

Spisový znak:

Skartační znak:

Změny:

Obsah

Úvod

Vytyčení sociálně patologických jevů

Cíl minimálního preventivního programu

Charakteristika školy

Analýza ve škole

Spolupráce rodiny a základní školy

Preventivní tým školy

Organizace prevence

Vzdělávání pedagogů

Formy plnění minimálního preventivního programu

Řešení přestupků

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

Závěr

Přílohy

1) Harmonogram programu pro jednotlivé školní roky

- a) Vyhodnocení minulého školního roku
- b) Analýza současného stavu
- c) Cíle pro aktuální školní rok
- d) Plán vzdělávacích aktivit
- e) Volnočasové aktivity
- f) Plán školních akcí

2) Přehled důležitých kontaktů

3) Utváření klimatu školních tříd

4) Problematika záškoláctví

5) Postup při řešení šikany, plán proti šikanování

6) Krizový plán školy

Úvod

Na základní škole děti získávají nejen vědomosti, poznatky a dovednosti v různých oborech, ale škola předává dětem i správné životní návyky a postoje.

Škola je místem, kde se setkává velké množství dětí s různými postoji a názory, se kterými přichází z rodiny. Každé dítě je originál, přichází z rozdílného prostředí, s rozdílnou životní zkušeností a škola je místo, kde se má setkat s přátelským, ale i podnětným prostředím, které jej bude vhodně motivovat a připravovat pro budoucí život.

Současná doba klade vysoké nároky na všechny a děti nevyjímaje. Děti se již ve velmi nízkém věku setkávají s návykovými látkami, kouřením, ale i nevhodným chováním k sobě navzájem. Škola je místem, které dítěti může ukázat cestu, způsob a dát mu možnost přemýšlet o důsledcích svého chování a jednání.

Je tedy důležité zahájit primární prevenci právě v době školní docházky a poskytnout žákům potřebné informace formou, která je přiměřená jejich věku.

V tomto věku patří žáci k nejohroženější skupině, a proto i naše škola připravuje a realizuje komplexní program primární protidrogové prevence a prevence sociálně patologických jevů, za pomoci různých subjektů.

Minimální preventivní program vychází z těchto dokumentů:

1. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j.: 21291/2010-28
2. Metodický pokyn MŠMT ČR Č.j.: 24 246/2008-6 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení
3. Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j.: MSMT- 22294/2013-1
4. Metodický pokyn MŠMT ČR Č.j.: 10194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
5. Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií České republiky při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané Č.j.: 25884/2003-24
6. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
7. Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance č.j.: 14 423/99-22
8. Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu Č.j.: 11 691/2004-24
9. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
10. Vyhláška 48/2005 Sb., (vyhláška 256 / 2012) o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů
11. Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb (vyhláška 116/2011)
12. Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání (vyhláška 279/2012)

Vytyčení sociálně patologických jevů

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících oblastech prevence:

- drogové závislosti, alkoholismus, kouření
- šikanování, vandalismus a další formy násilného chování
- virtuální drogy (počítače, televize, video)
- záškoláctví
- xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus

Cíl minimálního preventivního programu

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti žáků vůči sociálně patologickým jevům.

Cílem našeho programu je, aby se preventivní výchovně vzdělávací působení stalo neoddělitelnou součástí výuky a života školy.

Je nutné analyzovat jedince, konkrétní sociální situaci dítěte. Naše škola se věnuje dětem s vadami učení a chování a pomáhá jim k jejich kompenzaci, protože tuto skupinu chápeme jako velmi ohroženou. Nabízíme volnočasové aktivity a programy, kde se mohou uplatnit všechny děti.

Důraz je položen na informovanost žáků v hodinách prvouky, přírodovědy, vlastivědy a dalších předmětech. Žáci by měli dostat dostatek objektivních informací, které jim umožní s těmito jevy se vyrovnat a ještě lépe se jich vyvarovat.

Hlavním cílem celého programu, ŠVP a všech pedagogů a pracovníků školy je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji a podpoře sociálních kompetencí a následná spolupráce s institucemi, které nám mohou být nápomocny.

Střednědobé cíle

- zajistit odborné a průběžné vzdělávání pedagogů (dle pokynů MŠMT)
- preventivně působit v co nejširší oblasti rizikových forem chování
- spolupracovat a zapojovat se do projektů – akcí realizovaných jinými odbornými subjekty
- realizovat nabídku mimoškolních volnočasových aktivit v návaznosti na programy a výuku školy – zajímat se o svět mladých lidí
- udržovat dobré vztahy mezi rodinou a školou
- realizovat pravidelné schůzky s rodiči, kde budou dostatečně informováni a obeznámeni s riziky, jakým jsou jejich děti vystaveny a jak jim předcházet
- nabídnout rodičům didaktické materiály poradenskou činností
- zapojovat rodiče do aktivit školy
- zvýšit odolnost žáků vůči společensky nežádoucím jevům
- učit žáky rozpoznat společensky nežádoucí jevy a nepodlehnout jim, pokud se s nimi v budoucnu setkají
- činnosti, působící v oblasti prevence vkládat do pedagogické práce s cílem a měly by se prolínat celým výchovně vzdělávacím procesem
- zajistit dostatečnou a pestrou nabídku programů zaměřených na dané téma
- preventivní výchovně vzdělávací působení bude neoddělitelnou součástí ŠVP
- naplňovat kompetence podpory zdraví zdravého způsobu života
- navození atmosféry důvěry a vzájemného respektu mezi dětmi, rodiči a zaměstnanci školy
- navození příznivého klimatu školy, třídy

Hlavní důraz je kladen na vytváření elementárních základů klíčových kompetencí, což v tomto věku

představuje hlavně komunikaci s vrstevníky a dospělými, zvládat řešit problémy, umět se přizpůsobit a nebát se prosadit a uplatnit.

Krátkodobé cíle

Krátkodobé cíle vychází ze specifík naší školy. Díky malému počtu žáků lze případné sociálně patologické jevy dobře odhalit, přičemž velkou roli zde hraje dobrá pozorovací schopnost učitelů a následné empatické řešení problému.

Vzhledem k věkovému složení žáků (6 – 11 let) je eliminován výskyt některých sociálně patologických jevů - kouření, požívání alkoholu, užívání drog a jiných psychotropních látek, sexuální obtěžování. Mezi těmito žáky se spíše vyskytují občasně vzájemné konflikty a spory, které je třeba řešit v zárodku a tím zabránit rozvoji šikany v kolektivu. Důležité je též sledování absence žáků a dodržování školních pravidel.

Charakteristika školy

Jsme málotřídní základní škola s právní subjektivitou.

Žáci jsou převážně z Ohnišova a přilehlých obcí.

Výuka je organizačně zajištěna ve dvou třídách: I. třída (1., 2. ročník), II. třída (3., 4., 5. ročník).

V naší škole jsou integrováni žáci s SPUCH.

Analýza současného stavu ve škole

K posouzení problematiky slouží diskuze se žáky, popř. dotazníky (pro starší žáky), které ukazují na informovanost žáků o sociálně patologických jevech, možný výskyt návykových látek na škole i mimo ní, vlastní názor na návykové látky a znalost možností pomoci.

O šikaně jsou žáci schopni mluvit a s pomocí učitelů se i bránit. Co se týká alkoholu a kouření, žáci vědí o možných následcích.

Spolupráce rodiny a základní školy

Rodiče jsou prostřednictvím třídních učitelů informováni o realizaci Minimálního preventivního programu na škole. Problémy spojené s drogami a dalšími sociálně patologickými jevy je třeba řešit ve vzájemné spolupráci. Rodiče jsou informováni o situaci na škole i o možnostech případné pomoci průběžně na webových stránkách školy a třídních schůzkách.

Prevence v rodině

- vyvážený životní styl a záliby (nepřetěžovat, neočekávat nadprůměrné výsledky, žák musí mít radost a zájem o činnost)
- užitečná rodinná pravidla, která jsou pro děti srozumitelná a jasná (ideální výchovný styl je
- vřelý a středně omezující, liberální výchova má své úskalí)
- dobré hodnoty a vzory (rodiče dětem vzorem)
- dobrá společnost a výběr kamarádů (vhodný výběr kamarádů)
- posilovat zdravé sebevědomí dětí (partnerský přístup)
- spolupráce při výchově mezi dospělými, kteří se o dítě starají
- projevovat zájem a získávat důvěru dítěte (udělat si na dítě čas, naslouchat mu)
- umět s dětmi mluvit o tabáku, alkoholu, návykových látkách správně a přiměřeně věku
- odpovídat dětem na otázky, vysvětlovat rizika)

Prevence v základní škole

- seznámení se základními cíli prevence sociálně patologických jevů a nežádoucích projevů
- chování dětí v ZŠ (třídní schůzka)
- beseda, nebo přednáška pro rodiče k dané problematice
- včasná informovanost rodičů o změnách chování jejich dětí
- aktuální řešení problémů
- účast rodičů na vzdělávacích aktivitách ZŠ
- konzultace pro rodiče (termín konzultačních hodin, možnosti konzultací)
- poradenství v oblasti spolupráce rodičů se ZŠ a odborníků
- zveřejnění Programu prevence na informačních tabulích v ZŠ a internetu

Preventivní tým školy

Na naší škole je preventivní tým tvořen:

- ředitelem školy
- třídními učiteli
- vychovatelkou ŠD
- školním metodikem prevence
- výchovným poradcem

Organizace prevence

Ředitelka školy

Je přímo odpovědná za prevenci a za řešení zjištěných nežádoucích projevů rizikových forem chování.

Vytváří podmínky pro předcházení nežádoucích projevů chování:

- koordinuje zpracování, kontroluje realizaci a vyhodnocuje prevenci nežádoucích jevů,
- zapracovává aktuální problémy výskytu rizikové chování do Školního řádu,
- podporuje týmovou spolupráci pedagogů a ostatních zaměstnanců ZŠ,
- spolupracuje s odborníky,
- koordinuje další vzdělávání pedagogů v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

Třídní učitelka a vychovatelka

- podílí se na zpracování a realizaci programu prevence sociálně patologických jevů
- spolupracují s ředitelkou při výskytu nežádoucích projevů chování
- diagnostikují vztahy mezi dětmi
- motivují k vytvoření podmínek a vnitřních pravidel v souladu se školním řádem, vytváření bezpečné atmosféry a pozitivního klimatu
- spolupracují s rodiči
- zpracovávají zprávy o dětech pro odborníky a sociální pracovníky

Výchovný poradce:

1. Oblast výchovy

- podpora žákům s výchovnými problémy, rozbor příčin, doporučení vhodného působení, projednání s rodiči, zajištění spolupráce rodičů a školy
- pomoc žákům s osobními problémy (sebepoznání, vzájemná úcta, vztahy mezi vrstevníky, vztahy k dospělým, rozhodování, řešení problémů, zaujímání postojů)

- spolupráce s PPP a SPC Náchod a Rychnov nad Kněžnou
- spolupráce na projektech školy

2. Oblast vzdělávání

- evidence žáků s výukovými obtížemi
- péče o žáky s výukovými obtížemi, upřesnění forem práce s nimi, časový harmonogram řešení situace, rozbor situace se žákem, spolupráce s třídním učitelem, příslušným vyučujícím, rodiči a PPP a SPC Náchod a Rychnov nad Kněžnou
- zpracování individuálních vzdělávacích plánů
- doporučení k odborným vyšetřením
- příprava zápisu do 1. ročníku
- spolupráce s třídními učiteli
- pomoc při zajištění spolupráce s rodiči

Školní metodik prevence:

- koordinuje projekty souvisejících s rizikovým chováním
- shromažďuje odbornou literaturu
- zvyšuje informovanost učitelů a žáků v problematice rizikového chování
- provádí diagnostiku třídních kolektivů
- spolupracuje s třídními učiteli a výchovným poradcem ohledně utváření a udržení zdravého klimatu v jednotlivých třídách i v rámci celé školy
- sestavuje Minimální preventivní program a provádí dohled nad jeho plněním, o programu jsou informováni všichni učitelé, rodiče (při třídních schůzkách), žáci (v hodinách prvouky a přírodovědy).
- spolupracuje s oblastním metodikem prevence, OSPOD a dalšími odborníky, institucemi a organizacemi
- řeší problémy ve vybraných třídách

Vzdělávání pedagogů

Pedagogové se v rámci svých možností zúčastní aktivit zaměřených na protidrogovou prevenci a prevenci sociálně patologických jevů. Škola jim poskytne nabídku programů seminářů a školení zabývajících se touto tematikou.

Samostudium k dané problematice (*Informatorium, publikace, internet*)

Zásady efektivní primární prevence

- zásada včasného začátku (formování osobní orientace, postojů a názorů)
- zásada komplexnosti (spolupráce školy, rodiny a široké veřejnosti)
- zásada mezioborové týmové spolupráce (mezi pedagogy a odborníky)
- zásada přiměřenosti preventivní působení přizpůsobit věku žáků)

Formy plnění minimálního preventivního programu

Prevence ve vyučovacích hodinách

Do výuky jednotlivých předmětů a ŠVP jsou zařazovány otázky zdravého životního stylu – zdravá výživa, sport, kultura, prevence a důsledky kouření a používání alkoholických nápojů, prevence a důsledky užívání drog, kriminalita, šikana, vandalství, rasismus.

Na 1. stupni jsou témata zařazována v hodinách prvouky, přírodovědy a vlastivědy. V rámci ŠVP jsou jednotlivá témata zapracována do školního vzdělávacího programu a jsou doplňována i projekty s využitím mezipředmětových vztahů.

Probíhají a budou probíhat besedy s odborníky podle možností školy a momentální nabídky akcí.

Některé používané metody práce:

- výklad (informace)
- besedy, diskuse
- sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování způsobu odmítání
- párová, skupinová práce ve třídě
- projektová výuka

Hlavním místem plnění MPP je také činnost dětí ve ŠD.

Důležitou součástí výuky jsou exkurze, výlety, besedy a kulturní představení.

Nenasílnou formou je žákům vštěpováno i bezpečné chování k lidem a přírodě okolo nás. Dále zvyšujeme i jejich fyzickou a psychickou odolnost.

Prevence mimo vyučovací hodiny

- nástěnky na aktuální témata
- podíl žáků na estetické výzdobě školy a tím i snižování vandalismu ve škole
- účast na kulturních a sportovních akcích
- projektové dny
- sportovní vyžití v prostoru zahrady školy o přestávkách
- důsledné pedagogické dozory
- volnočasové aktivity (zájmové kroužky)

Žáci musí vědět, kam se mohou obrátit se svými dotazy nebo kde získají potřebné informace. Mají možnost kdykoli prohodit svoje problémy s metodikem, výchovným poradcem nebo třídním učitelem.

Řešení přestupků

Dojde-li k porušení ustanovení školního řádu, týkající ho se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy, bude toto klasifikováno jako hrubý přestupek a budou z toho vyvozeny patřičné sankce.

Budou sledovány i další sociálně patologické jevy - šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění budou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem
2. podle zjištěných informací spolupráce s rodinou
3. doporučení kontaktu s odborníky

4. v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

Oblast školství

Pedagogicko-psychologická poradna v Rychnově nad Kněžnou

Speciální pedagogické centru v Náchodě

Instituce poskytující další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence sociálně patologických jevů – ŠZ pro DVPP Královéhradeckého kraje, NIDV HK

Oblast zdravotnictví

- dětský lékař

Oblast sociálních věcí

- MěÚ Dobruška (odbor sociálních věcí a zdravotnictví)

Policie ČR, Městská policie

Neziskové organizace

Závěr

Minimální preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho pedagogický sbor, žáci, rodiče a odborníci. V rámci minimálního preventivního programu je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence sociálně patologických jevů s výcvikem v sociálních dovednostech. Preferovat přístupy zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení. Program musí brát zřetel na věk a osobní charakteristiky jedinců. Bude mít smysl jedině tehdy, když všichni zúčastnění budou vidět smysluplnost své práce. Toto chceme dosáhnout dobrou a pravdivou informovaností, ochotou vyslechnout druhého a nalezením správné cesty v případě pomoci. Důležité je též stanovení priorit a pravidel, které povedou k dosažení stanovených cílů.

Doporučení

- Zaměřit se na důsledné dodržování školních pravidel
- Důsledně sledovat a ihned řešit absenci žáků
- Zaměřit se na posilování pozitivních vztahů ve třídě
- Vést žáky k zodpovědnému chování vůči majetku druhých
- Důsledně sledovat a ihned řešit jakékoliv projevy sociálně patologických jevů ve škole
- Nabídnout žákům dostatek volnočasových aktivit
- Realizovat besedy a další aktivity s danou tematikou
- S MMP seznámit žáky (v hodinách prvouky a přírodovědy) a jejich zákonné zástupce (v rámci třídních schůzek)

Ohnišov, 30. 08. 2019

Vypracovala:

Hana Ježková
školní metodik prevence

Schválil:

Mgr. Věra Špalková
ředitelka školy

Harmonogram programu pro jednotlivé školní roky

- Vyhodnocení minulého školního roku
- Analýza současného stavu
- Cíle pro aktuální školní rok
- Plán vzdělávacích aktivit pro aktuální školní rok
- Volnočasové aktivity
- Plán školních akcí

Harmonogram programu bude pro jednotlivé školní roky zpracováván na základě výše uvedených bodů.

Přehled důležitých kontaktů

Policie ČR, Obvodní oddělení Dobruška, 974 811 111

Městská policie, Dobruška, 494 629 572, 602 491 619

Městský úřad Dobruška, odbor finanční a školský, 494 629 641, 737 951 676 – paní Ludmila Mičeková

Pedagogicko-psychologická poradna, Rychnov nad Kněžnou, 725 986 878

OSPOD, Dobruška, 494 629 621, 606 743 984 - paní S. Dolková

Oddělení primárního a zájmového vzdělávání, KÚ KHK – 495 817 359, 725 547 168, paní Hrnčířová

PPP Královéhradeckého kraje – paní Z. Moravcová Ženatová

Mgr. Martina Švadlenková, poradenská činnost v oblasti společenských věd a rozvoje osobnosti, 731 586 556

Mgr. Barbara Bašková, Psychologická a psychiatrická ordinace, Dobruška, 732 602 646

Nomia HK, psychologická poradna, 606 824 104

Semiramis, centrum primární prevence Královéhradeckého kraje, 734 316 123

Salinger, Triangl, 495 267 249

Od5k10, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, 732 204 630

RK centrum, rodinné konference, 774 452 077

Amalthea, rodinné konference, 466 302 058

Vješák, volnočasový klub pro mladé, 778 548 260

Utváření klimatu školních tříd

Charakteristika třídy s pozitivním klimatem

- důvěra, respekt, úcta mezi osobami a skupinami ve škole a okolo ní – žáci, učitelé, vedení školy, rodiče
- vysoká morálka
- nepřetržitý studijní a společenský růst každého žáka i učitele
- soudržnost mezi jednotlivci, uvnitř skupin, mezi skupinami
- obnova a rozvoj školy
- každodenní péče a starost o vše, co se školou souvisí

Jak utvářet pozitivní klima vyučovací hodiny

- jasně definované a žáky, učiteli i rodiči pochopené cíle školy
  - příležitost k aktivnímu učení
  - individuální přístup
  - různorodé učební prostředí
  - jasná, smysluplná pravidla (např. šk. řád) vytvořená ve spolupráci žáků a učitelů
  - posilování kladného chování
  - efektivní řešení problémů
  - neuzavírání se před problémy a konflikty, nácviky práce s nimi
  - účinná komunikace
  - časté kontakty učitele s rodiči žáků, vzájemná informovanost
  - přenášení odpovědnosti na žáka
  - vedení žáků k uvědomění si důsledků jejich chování a pochopení důvodů případných neúspěchů (práce s chybou)
  - pravidelné třídnické hodiny, práce s třídním kolektivem
- těžiště školního klimatu leží ve vztazích žák-žák, žák-učitel, učitel-učitel
- zlepšení klimatu třídy napomáhají školní výlety, vlastní tradice a akce

Změna školního klimatu je dlouhodobá záležitost, nelze ji udělat přes noc

POSTUP PŘI DLOUHODOBÉM NEGATIVNÍM KLIMATU VE TŘÍDĚ

- během třídnických hodin se věnovat práci s kolektivem (ankety, vhodné sociální hry, neformální rozhovor)
- seznámit se situací výchovného poradce, metodika prevence nebo školního psychologa
- zúčastnit se schůzky výchovné komise, informovat ji (v případě potřeby požádá výchovná komise o pomoc PPP, SVP)
- literatura k tématu v IC

Systematická práce se třídou je nejefektivnější prevencí všech sociálně patologických jevů.

Problematika záškoláctví

Záškoláctví je nejklasičtější asociální poruchou u dětí, kdy se jedná o absenci ve škole bez řádného omluvení rodiči či lékařem. Záškoláctví se dopouštějí jedinci, kteří neplní nebo nejsou schopni plnit školní povinnosti a dostávají se do stresujících situací (i ze strachu z potrestání rodiči). Patří sem i skupina dětí, které škola prostě nebaví. Rozlišujeme záškoláctví, které má impulzivní charakter a záškoláctví účelové, plánované.

Záškoláctví, které má **impulzivní** charakter: dítě předem neplánuje, že nepůjde do školy, ale reaguje náhle, nepromyšleně nebo odejde v průběhu vyučování. Někdy i impulzivně vzniklé záškoláctví trvá několik dnů, než rodiče zjistí, že dítě nechodí do školy. Dítě pokračuje v cholení za školu ze strachu z následků, protože neví, co by mělo dělat.

Účelové, plánované záškoláctví: dítě předem plánuje odchod ze školy, vzdaluje se pod nejrůznějšími záminkami v době, kdy očekává zkoušení nebo kdy má mít neoblíbený předmět nebo neoblíbeného učitele.

Nejčastější příčiny záškoláctví

- negativní vztah ke škole (nespravedlivé hodnocení učitele, nuda, šikana, nedostatek pozitivního hodnocení, nefungující kolektiv, pocit osamělosti, nepřiměřený stres,...)
- vliv rodinného prostředí (lhostejnost, nadměrná přísnost či shovívavost rodičů vůči dítěti, nedostatek času na dítě)
- nevhodné trávení volného času

POSTUP PŘI ŘEŠENÍ ZÁŠKOLÁCTVÍ

K hodnocení záškoláctví by se mělo přistupovat citlivě, což následně ovlivní i způsob potrestání žáka. Žák by měl nejen rozumově, ale i citově přijmout argumenty pedagoga a neměl by své chování řídit pouze hlediskem okamžité výhodnosti a snahou o bezkonfliktní vztah. U žáků, u kterých se problémy ve škole objevují opakovaně, slouží učitel k výchovnému působení i psychologická vyšetření a tzv. speciální pedagogická vyšetření. Při každém hodnocení záškoláctví by měla být pozornost zaměřena nejen na postih žáka, ale další výchovné působení by mělo mít preventivní charakter.

- seznámit rodiče s jejich povinností nepřítomnost žáka telefonicky, případně osobně omluvit do 72 hodin a striktně to po nich vyžadovat (pokud rodič žáka neomluví do 72 hodin, TU zákonného zástupce telefonicky kontaktuje, aby předešel možnému záškoláctví žáka)
- intenzivně řešit již první náznaky záškoláctví
- informovat výchovného poradce, kontaktovat rodiče, osobně je seznámit se vzniklou situací, společně hledat důvody neomluvené absence i možné řešení
- pečlivě neomluvené hodiny evidovat, držet se závazných školních pravidel (omlouvat absenci co nejdříve), seznámit s těmito pravidly i rodiče v září na třídní schůzce
- neomluvené hodiny řešit aktuálně, aby se zamezilo rozšíření tohoto chování u daného žáka i u ostatních spolužáků
- po poradě s TU může výchovný poradce požádat o vyšetření žáka v PPP
- návrh výchovného opatření konzultovat s výchovným poradcem, je nutné sjednocení udělování výchovných opatření za daná provinění (konzultuje výchovná komise)

Postup při řešení šikany

Definice Michala Koláře: „Jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně týrá a zotročuje spolužáka či spolužáky a používá k tomu agresi a manipulaci.“ (nadávky, výprask, posměch, pomluvy, hrozby, okrádání, obtěžování vč. sexuálního, vyobcování z kolektivu,...).

Charakteristické znaky: záměrnost, dlouhodobost, gradace, nepoměr sil

Rozdíl šikanování x škádlení:

Škádlení = fyzicky nebolí, vzájemný respekt, radost pro oba, bez traumat

Šikanování = úmysl ublížit, radost agresora, vzniká psych. trauma oběti, agresor má úmysl ublížit, agrese bývá samoúčelná, agresor získává pozici, nepoměr sil

Šikana je poruchou vztahů ve skupině, mylná je představa, že šikana bude mít ve třídě podmínky, jen když je tam patologická osobnost - MŮŽE BÝT VŠUDE.

Varovné signály šikany

- žák se „drží“ učitele, vchází s ním do třídy, odchází na přestávky ze třídy
- je sám, nemá kamarády
- nechodí na TV
- má velkou absenci
- zhoršení prospěchu
- pokles pozornosti
- ostatní ho přehlížejí, dávají mu pokyny, „kanadské“ žertíky, zesměšňují ho
- zničené nebo "ztracené" věci, ztráty peněz
- stopy zranění na těle atd.

Místa, kde šikana nejčastěji probíhá – třída o přestávce, šatny, WC, tělocvična, odlehlá místa

Prevence:

- zmapování rizikových míst
- efektivní držení dozorů
- systematická práce s třídním kolektivem
- občasné mapování vztahů ve třídě (ankety apod.) během třídnických hodin
- důsledné trestání všech projevů násilí
- vyzdvihování kolegiálního chování
- otevřená diskuse se třídou (nikdy ji modelově nepřehrávat)

ZÁVAZNÁ STRATEGIE VYŠETŘOVÁNÍ ŠIKANY

- při podezření na šikanu ihned informovat výchovného poradce nebo vedení školy
- ochrana oběti, poskytnutí první pomoci
- vedení školy nebo výchovný poradce v případě vážného fyzického napadení žáka uvědomí státní zastupitelství, OSPOD

- vyšetřování probíhá vždy ve spolupráci s vedením školy

Postup:

1. rozhovor s obětí
2. rozhovor se svědky
3. rozhovor s agresorem (agresory)

! /rozhovory provést ihned, agresori nesmí mít příležitost k domluvě, hovoří se s nimi zvlášť, nikdy se nesmí konfrontovat agresor a oběť (ani jejich rodiče), ani agresor a svědci/

Cílem je zjistit:

kdo je oběť, kdo je agresor, kdy a kde k šikaně dochází, jakou formou, jak dlouho a jak často trvá, co je motivem ubližování, jak lze předejít násilí v budoucnu.

Odpovědi na tyto otázky pečlivě zapsat (jde o důkazní materiál), dát všem zúčastněným podepsat!

- třídní učitel za přítomnosti výchovného poradce osobně uvědomí o problému rodiče zúčastněných žáků

- tresty pro viníky šikany vzejdou z jednání výchovné komise ve spolupráci s třídním učitelem a budou přiměřené závažnosti chování viníků

- třídní učitel seznámí viníky s tresty

- třídní učitel kontaktuje rodiče viníků a za přítomnosti výchovného poradce či zástupce vedení školy jim osobně oznámí řešení problému (pokud je třeba, jsou o vyřešení problému informováni i rodiče obětí)

- rodiče podepíší výchovným poradcem připravený zápis z jednání

- na třídnických hodinách se třídní učitel k problému vrátí, rozebere ho vhodným způsobem se žáky